

Jacek Andrzejowski, Zbigniew Nowakowski

Całowanie, gm. Karczew, woj. warszawskie, St. XXVI, AZP 61-69

Informator Archeologiczny : badania 24, 45-46

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Okres lateński

Arbasy, gm. Drohiczyn
woj. białostockie
St. IX AZP 50-80/4

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku

Badania prowadziła mgr K. Rusin przy współudziale mgr U. Stankiewicz. Finansował WKZ. Drugi sezon badań. Obozowisko z epoki kamienia — epoki brązu, cmentarzysko kultury przeworskiej. Późny okres przedrzymski.

Stanowisko położone jest na terenie eksploatowanej piaskowni nad rzeczką Silną — prawobrzeżnym dopływem Bugu. Prace mają charakter ratowniczy, północna i zachodnia część piaskowni zniszczona jest wyberaniem piasku. Zbadano 112,5 m² powierzchni. Rozpoznano wschodni zasięg cmentarzyska. Odkryto 10 grobów kultury przeworskiej: nr 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, trzy obiekty interpretowane jako paleniska, dwie jamy (w tym jedna o młazszości 130 cm) oraz 22 obiekty o charakterze nieokreślonym.

Wszystkie groby eksplorowane w bieżącym roku były pochówkami jamowymi, ciałopalnymi, nieckowatymi w przekroju. Groby 12, 13, 14, 16 były bogato wyposażone w przedmioty metalowe i ceramikę. Wiele z nich nosiło ślady wtórnego przepalenia. Na podstawie inwentarza grobowego można przypuszczać, iż grób 12 zawierający m.in.: kłamrę o konstrukcji zawiąskowej, igłę, ogniwo, szydło, nóż, frg. drutu brązowego, zniszczoną zapinkę był grobem kobiecym. Grób 13 w którego wypełnisku znaleziono grot oszczepu, tok, nóż, szydło, zapinkę (typ K wg Kostrzewskiego) interpretować można jako męski. Do ciekawszych znalezisk należy fr. stopionego szkła — prawdopodobnie paciorka o barwie ciemnoniebieskiej — jedynego dotychczas wyrobu szklanego na tym stanowisku. W warstwie próchnicy pierwotnej a także w wypełniskach grobów występował również materiał krzemienisty m.in. grotcik z retuszowanym trzonkiem, znaleziono również fr. ceramiki kultury niemeńskiej.

Materiały znajdują się w MOB.
Badania będą kontynuowane.

Biskupiec, gm. Brwinów woj.
warszawskie St. 1 AZP 58-
63/5

Muzeum Starożytnego Hutnictwa
Mazowieckiego w Pruszkowie

Badania prowadzili mgr Stefan Woyda i mgr Dorota Rudnicka. Finansowało Muzeum w Pruszkowie i WKZ. Dwunasty sezon badań. Osada późnolateńsko-rzymska i ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej.

Kontynuowano (po trzyletniej przerwie) badania osady. Prace przeniesiono z centralnej partii obiektu na jego kraniec zachodnie. Na powierzchni 648 m² odkryto łącznie 173 obiekty, w tym: 31 dymarek, 14 palenisk, 1 studnię i 2 ziemianki.

Jedna z dwu blisko siebie położonych, bliźniaczych ziemianek pełniła funkcję warsztatu bursztyniarskiego. W jej wypełnisku odkryto 2,5 kg drobnych okruchów bursztynu i ułamków paciorków. Pracownię datować można na podokres późnorzymski (raczej początkowe jego fazy).

Prace będą kontynuowane w przyszłym sezonie.

Bobin, gm. Proszowice woj. krakowskie St. 2, 5, 14 patrz okres rzymski

Całowanie, gm. Karczew woj.
warszawskie St. XXVI AZP
61-69/-

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził mgr Jacek Andrzejowski przy udziale mgr. Zbigniewa Nowakowskiego. Finansował WKZ w Warszawie. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i wczesnego okresu wpływów rzymskich.

Stanowisko odkryte zostało w trakcie badań powierzchniowych w 1989 r. Położone jest na niewielkim piaszczystym wyniesieniu w pobliżu dawnego strumienia, ok. 300 m na zachód od centrum wsi.

W trakcie badań odsłonięto ok. 200 m² powierzchni odkrywając 19 grobów, znacznie lub całkowicie zniszczonych przez orkę. Nieliczny materiał zabytkowy pozyskany z obiektów i ziemi ornej pozwala określić chronologię cmentarzyska na fazy A₂-A₃ i ewentualnie B₁. Jedyny

ciekawszy zabytek nieceramiczny to luźno znaleziony fragment brązowej bransolety z guzkami na obwodzie, tzw. „Knoterring”.

Materiały z badań znajdują się w PMA.

Z uwagi na stopień zniszczenia stanowiska nie przewiduje się kontynuacji badań.

Chaławy, gm. Brodnica woj. poznańskie St. 15 patrz neolit

Charlupia Mała, woj. sieradzkie St. 8 AZP 69-44

Muzeum Okręgowe w Sieradzu

Badania prowadzili mgr Anna Kufel-Dzierzgowska i mgr Piotr Kurowicz przy współudziale Mercedes Labuena Marco i Juana Olivana Villacampa z Uniwersytetu w Saragossie. Finansował WKZ w Sieradzu. Pierwszy sezon badań na ciepłopalnym cmentarzysku wielokresowym.

Stanowisko położone jest na prawym brzegu Mesznika, między szosą Sieradz — Warta i brzegiem doliny Warty, na piaszczystej wydmie. Jest ono prawie całe zniszczone przez wybieranie piasku. Kilkrotnie prowadzono tu krótkotrwałe badania ratownicze (1941 r. — dr Möhren, 1960 r. — mgr T. Łuszczewska, 1971 r. — mgr A. Kufel-Dzierzgowska) uzyskując materiały kultury lużyckiej z okresu Halsztackiego i kultury przeworskiej z okresu rzymskiego.

Wypaliska miały na celu przebadanie resztek cmentarzyska. Na powierzchni ok. 140 m² odkryto 14 grobów jamowych. Jamy grobowe były dość regularne, owalne, o średnicach od 70 do 200 cm i głębokości dochodzącej do 100 cm. Wypełnisko stanowiła czarna, piaszczysta ziemia przemieszana z drobnymi fragmentami przepalonych kości i ułamkami ceramiki. W 3 grobach natrafiono na przedmioty metalowe. Były to: w grobie 6 dwie fibule brązowe typu G wg Kostrzewskiego, nit żelazny i fragmenty noża żelaznego; w grobie 7 fragment ażurowej pochewki fibuli oraz w grobie 11 fibula brązowa typu A67, nóż żelazny i igła żelazna. Ceramika występująca w grobach była jednorodna i datować ją można na przełom okresu lateralskiego i rzymskiego.

Najbardziej interesujący był grób 11, w którym oprócz wymienionych zabytków metalowych znaleziono przeszлік gliniany i fragmenty 17 naczyń, z których 7 udało się wykleić.

Badania będą kontynuowane w 1991 r.

Cyców I, woj. chełmskie St. 40 AZP 77-87/47

Muzeum Okręgowe w Chełmie

Badania prowadził mgr Wojciech Mazurek. Finansowało Muzeum Okręgowe w Chełmie. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko (?) kultury pomorskiej. Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, ceramiki sznurowej, trzcinieckiej, lużyckiej, wielbarskiej i z wczesnego średniowiecza.

Stanowisko odkryto wiosną 1989 r. Materiał zebrany na powierzchni ujawnił istnienie osadnictwa pradziejowego począwszy od II-go okresu epoki brązu aż do okresu wpływów rzymskich. Analiza wskazywała na możliwość istnienia grobu (lub grobów) kultury pomorskiej oraz osadnictwa kultury wielbarskiej (m.in. 1 fr. ceramiki siwej oraz 1 fr. ceramiki toczzonej na kole) obok śladów kultury trzcinieckiej i lużyckiej.

Stanowisko położone jest na pograniczu Obniżenia Dorohuckiego i Pagórów Chełmskich, na stoku niewielkiego wyniesienia, łagodnie opadającego ku bezodpływowemu zagłębieniu (obecnie zmellorowanemu). Na jego szczycie pod kilkunastocentymetrową warstwą gliny zalega czysty margiel, natomiast na stoku, opadającym ku północnemu wschodowi, pokrywą stanowi dość ciężka gleba gliniasta. Takie warunki glebowe spowodowały zaniechanie uprawy.

W sumie przebadano 55 m², otwierając 3 wykopy. Jeden wykop o wymiarach 20 m x 1 m założono na granicy ugoru i pola uprawnego, na osi N-S. Drugi o takich samych wymiarach wytyczono prostopadle do pierwszego w kierunku na szczyt wyniesienia, natomiast trzeci o wymiarach 5 m x 2,5 m wytyczono równoległe do wykopu 1, pozostawiając 0,5-metrowy świadek, który również został wyeksploatowany.

Wyniki badań nie przyniosły spodziewanych rezultatów, a więc odpowiedzi na pytanie o charakter śladów kultury pomorskiej i kultury wielbarskiej. Z trzech wykopów uzyskano jedynie 149 fragmentów ceramiki, w większości silnie rozdrobnionej i zniszczonej, 1 krzemień (!), 1 polepę i 1 fragment przepalonej kości, najprawdopodobniej ludzkiej. Nie udało się jednak odkryć żadnego obiektu, związanego nie tylko z kulturami żelaza, ale i epoki brązu. Analiza wspomnianych wcześniej fragmentów ceramiki potwierdza istnienie na stanowisku śladów kultury pomorskiej, lecz w bardzo małym stopniu wyjaśnia charakter tych śladów. Jedynymi zabytkami przemawiającymi za istnieniem na stanowisku grobu lub cmentarzyska tej kultury jest drobny fragment przepalonej kości ludzkiej (?) oraz znacznych rozmiarów fragment ceramiki z wykopu 3, pochodzący być może z klosza. Biorąc pod uwagę fragmenty wylewów naczyń, znalezionych w wyniku badań powierzchniowych i wykopaliskowych, jak i technologię wyrobu ceramiki określonej na okres lateralski, należy brać pod uwagę możliwość przynależnoś-